

Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausunnon aihe: Hallituksen esitys eduskunnalle ydinenergialaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

HE 24/2026 vp

Energiateollisuus ry:n lausunto hallituksen esityksestä ydinenergialaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Energiateollisuus ry kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausunnossaan seuraavaa:

Suomella on erinomaiset edellytykset menestyä energiasiirtymässä. Meillä on hyvät olosuhteet lisätä puhtaan energian tuotantoa, ja näin mahdollistaa teollisuuden prosessien, liikenteen ja lämmityssektorin päästövähennykset ja saavuttaa ilmastotavoitteemme sekä vahvistaa kilpailukykyämme. Puhtaalla energialla houkuttelemme Suomeen teollisuuden investointeja, ja niiden mukanaan tuomia työpaikkoja, tuloja ja hyvinvointia.

Ydinenergialla on tässä kehityksessä tärkeä rooli. Vuonna 2025 Suomessa tuotetusta sähköstä lähes 40 prosenttia tuotettiin ydinvoimalla. Puhdas siirtymä tarvitsee lisää ydinenergiaa tuottamaan ennakoitavaa ja päästötöntä sähköä, lämpöä, prosessihöyryä ja vetyä, jotta sähköntuotannon lisäksi myös muut sektorit pystyvät vähentämään päästöjään. Suomessa voimme olla edelläkävijöitä ydinenergian hyödyntämisessä esimerkiksi kaukolämmön ja puhtaan teräksen tuotannossa.

Sujuva ja ennakoitava lupajärjestelmä on keskeistä uusille ydinenergiainvestoinneille.

Ydinenergiain kokonaisuudistus etenee tältä osin oikeaan suuntaan. Tämä koskee esimerkiksi luvituksen oikea-aikaisuutta ja sujuvuutta.

Periaatepäätöksessä painotetaan jatkossa yhteiskunnan kokonaisetua ja yksityiskohtaisuus vähenee, mikä on kannatettavaa. Periaatepäätöksen käsittelisi valtioneuvosto, minkä näemme hyvänä, sillä tämä olisi linjassa esimerkiksi merituulivoimaa koskevien päätösten kanssa. Ydinlaitoshankkeita on perusteltua kohdella samalla tavalla kuin muitakin energiahankkeita.

Uusi lupamalli mahdollistaa hankekehityksen ja luvituksen paremman yhteensovittamisen, koska hankekehittäjä voi edistää poliittisen varmuuden saamista, sijaintipaikan suunnittelua ja laitevalintaa rinnakkain ja valitsemassaan järjestyksessä, kun nämä on irrotettu toisistaan. Modulaarisempi lupamalli helpottaa hankkeessa tapahtuvien muutosten hallintaa.

Uuden lupajärjestelmän myötä vaaditut selvitykset on mahdollista toteuttaa oikea-aikaisesti, eli siinä vaiheessa, kun hankkeesta on olemassa tarvittavat tiedot. Pidämme tärkeänä, että uudessa lupajärjestelmässä esimerkiksi ympäristövaikutusten arviointi (YVA) on mahdollista tehdä rakentamislupavaihetta varten, sillä hankkeesta on tällöin olemassa riittävät tiedot selvitysten toteuttamiseen.

Uusien ydinenergiainvestointien kannalta ratkaisevaa on myös se, voidaanko laitoksia rakentaa sarjavalmistaisesti ja mahdollisimman vähäisellä maakohtaisella räätälöinnillä. Tämä tuo aikataulu- ja kustannushyötyjä niin isoille kuin pienemmillekin hankkeille, kun samanlaisia laitoksia nousisi rinnakkain Suomessa ja kansainvälisesti. Samalla syntyisi myös yhteinen eurooppalainen ydinlaitosmarkkina.

Lakiuudistuksen pyrkimyksenä on antaa entistä paremmat mahdollisuudet toteuttaa Suomeen ydinlaitos ilman tai vähäisin maakohtaisiin muutoksiin. STUK:n uusissa määräyksissä annettavat tekniset vaatimukset tulevat käytännössä määrittämään, toteutuuko tavoite Suomesta houkuttelevana uusien laitosten rakentamispaikkana.

Ydinenergielain nojalla annettujen vaatimusten lisäksi ydinlaitoksen suunnittelussa tulee huomioida soveltuvien osin myös muu lainsäädäntö ja niiden pohjalta annetut vaatimukset (ns. ei-ydintekniset vaatimukset), mikä on aiemmissa ydinlaitoshankkeissa johtanut muutoksiin laitoksen suunnittelussa. Hallituksen esityksen 98 §:ssä esitetty mahdollisuus STUK:n luvalla poiketa rakentamislain nojalla annetuista yksityiskohtaisista vaatimuksista on merkittävä parannus hankkeiden toteutettavuuden kannalta. Pykälän mukaan STUK voi hyväksyä, että rakentamislain 31–34, 39 ja 40 §:n nojalla annetun säännöksen mukaisesta tarkemmasta teknisestä vaatimuksesta poiketaan, jos poikkeaminen on ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta *välttämätöntä*. Asian selkeyttämiseksi ehdotamme harkittavaksi, että STUK voisi hyväksyä poikkeuksen, mikäli poikkeaminen *ei vaaranna* ydinlaitoksen turvallisuutta. Lisäksi ehdotamme harkittavaksi, että pykälätekstiin lisättäisiin pykälän perusteluista kohta, jonka mukaan *ydinlaitoksen turvallisuuden arvioinnissa tulee huomioida ydinlaitoskonseptin turvallisuus kokonaisuutena*.

Ydinjätehuollosta ja sen kustannuksiin varautumisesta säädettäisiin uudessa laissa vastaavilla periaatteilla kuin nykyisessä laissa. Pidämme tärkeänä, että mikäli tulevaisuudessa harkitaan muutoksia ydinjätteen tuonnin ja viennin periaatteisiin, tulee muutoksien vaikutukset ydinenergian yleiseen hyväksyttävyyteen selvittää kattavasti ennakoon, jotta toimintaympäristö ei heikenny.

Lisätietoa:

Annina Alasaari

Asiantuntija

Kestävä kasvu

Energiateollisuus ry

puh: + 358 50 574 8233

email: annina.alasaari@energia.fi